

ΑΛΜΠΕΡ ΟΥΝΤΕΡΖΟ

«Ποτέ δεν καταλάβαμε γιατί ο Αστερίξ είχε τέτοια επιτυχία»

Σε ένα από τα δυτικά προάστια του Παρισιού ο 90χρονος σχεδιαστής κόμικ, συν-δημιουργός με τον συγγραφέα Ρενέ Γκοσινί του περίφημου Αστερίξ, μας υποδέχεται στο σπίτι του και μας μιλάει για τη γέννηση της ιδέας του αγαπημένου Γαλάτη, για τους ήρωες της σειράς και την αγάπη του κόσμου.

Του Γιώργου Αρχιμανδρίτη





«Αγαπώ όλους τους χαρακτήρες, αλλά οφείλω να ομολογήσω ότι ο αγαπημένος μου είναι ο Οβελίξ, ο οποίος μάλιστα δεν ήταν στο πρόγραμμα».

← Αλμπέρ Ουντερζό και Ρενέ Γκοσινί όταν δημιουργούσαν μαζί μία από τις μεγαλύτερες ιστορίες επιτυχίας στον χώρο των κόμικ. Δεξιά, ο Ουντερζό στο σπίτι του το 1967, επί το έργον.



Κύριε Ουντερζό, πώς άρχισε η θαυμαστή περιπέτεια του Αστεριξ και της παρέας του;

Όλα άρχισαν όταν μαζί με τον Γκοσινί, τον Σαρλιέ, επίσης μεγάλο συγγραφέα ιστοριών κόμικ, κι έναν άλλο φίλο αποφασίσαμε να κάνουμε μια μικρή εταιρεία. Εκείνη την εποχή στη Γαλλία ο τομέας των κόμικ δεν ήταν ιδιαίτερα ανεπτυγμένος, σε αντίθεση με την Αμερική, όπου είχε ήδη μεγάλη επιτυχία. Κι επειδή είχαμε πλημμυρίσει από αμερικανικά κόμικ, ένας δημοσιογράφος, ο Φρανσουά Κλοτό, θέλησε να κάνει ένα περιοδικό για νέους, με χαρακτήρες προερχόμενους από τη γαλλική κουλτούρα. Επρόκειτο για το περίφημο περιοδικό Πιλότ. Μας τηλεφώνησε, λοιπόν, και μας πρότεινε να το αναλάβουμε εμείς, δημιουργώντας νέες σειρές κόμικ για το περιοδικό. Εγώ και ο Γκοσινί σκεφτήκαμε να κάνουμε μια ιστορία χιουμοριστική και διασκεδαστική.

Η ιδέα του Αστεριξ υπήρχε ήδη;

Όχι ακόμα. Επειδή εμένα ανέκαθεν μου άρεσε να σχεδιάζω ζώα, σύμφωνα με την παράδοση του Ντίσνεϊ, σκεφτήκαμε αρχικά να κάνουμε μια σειρά βασισμένη σε έναν γαλλικό μεσαιωνικό μύθο με ήρωα τον Ρενάρ, την Αλεπού. Άρχισα, λοιπόν, να δουλεύω πάνω στην ιδέα αυτή και, αφού ολοκλήρωσα την πρώτη σελίδα, ένας φίλος σχεδιαστής μου λέει: «Αν θέλεις να παρουσιάσετε κάτι πραγματικά καινούργιο, πρέπει να ξεχάσετε την ιδέα του Ρενάρ, διότι έχει ξαναγίνει». Καταστροφή! Εν τω μεταξύ, έμεναν μόνο τρεις μήνες μέχρι την έκδοση του πρώτου τεύχους! Έρχεται, λοιπόν, ο Γκοσινί επειγόντως στο σπίτι μου για να δούμε τι θα κάνουμε. Λέω εγώ: «Μήπως τον προϊστορικό άνθρωπο;». «Έχει ξαναγίνει». «Μήπως τους Γαλάτες;» «Αυτό είναι!» Πρέπει εδώ να πω ότι, ενώ εμείς νομίζαμε ότι επρόκειτο για κάτι εντελώς καινούργιο, αργό-

τερα μάθαμε ότι υπήρχαν ήδη άλλες δύο ιστορίες με Γαλάτες. Ευτυχώς τότε δεν το ξέραμε κι έτσι προχωρήσαμε στην υλοποίηση της ιδέας, επινοώντας τους ήρωες της ιστορίας μας, η οποία εμφανίστηκε τυπωμένη για πρώτη φορά στο τεύχος της 29ης Οκτωβρίου 1959.

Ποιοι είναι οι αγαπημένοι σας χαρακτήρες;

Όλους τους αγαπώ, αλλά οφείλω να ομολογήσω ότι ο αγαπημένος μου, κατ' αρχάς, είναι ο Οβελίξ, ο οποίος μάλιστα δεν ήταν στο πρόγραμμα. Καθώς εκείνη την εποχή υπήρχε μια τάση μίμησης του Τεντέν, ο οποίος είχε συντροφιά έναν άλλον χαρακτήρα και συνοδευόταν από τον σκύλο του, ο Γκοσινί ήθελε να δημιουργήσουμε έναν ήρωα που να είναι μόνος του. Παρ' όλα αυτά, εγώ σχεδίασα στο γαλατικό χωριό κι έναν μεγαλόσωμο ήρωα –με ώμους πιο φαρδείς αρχικά

από αυτούς που έχει αργότερα– και, για να του δώσω έναν λόγο ύπαρξης, τον έβαλα να κουβαλάει ένα μενίρ. Οπότε, στο πρώτο άλμπουμ που έχει τίτλο «Αστεριξ ο Γαλάτης», ο Οβελίξ εμφανίζεται ελάχιστα. Ο Γκοσινί όμως γρήγορα συνειδητοποίησε ότι τον χρειάζεται για να μπορεί ο Αστεριξ να μιλάει με κάποιον. Και ο Οβελίξ ήταν η τέλεια λύση. Ήταν ένας χαρακτήρας αρκετά αφελής, αλλά με πολύ σαφείς απόψεις, όπως ότι του άρεσε να χτυπά τους Ρωμαίους και όχι μόνο. Η παρουσία του, λοιπόν, θα προσέφερε περισσότερες δυνατότητες και θα διευκόλυνε τις μελλοντικές περιπέτειες των Γαλατών. Έτσι έγινε βασικός ήρωας της σειράς.

Υπάρχει όμως κι ένας άλλος χαρακτήρας, που δεν ήταν στο πρόγραμμα...

Ο Ιντεφίξ! Διότι, όπως σας είπα, δεν θέλαμε να υπάρχει σκύλος στην ιστορία. Ο Ιντεφίξ, λοιπόν, εμφα-

νίστηκε στον «Γύρο της Γαλατίας», όπου οι ήρωες έπρεπε να φέρουν μια λυχουδιά από κάθε περιοχή. Έτσι, από το Καμπρέ έφεραν καραμέλες, από την Αζέν δαμάσκηνα και από την Λουτέσια έπρεπε να φέρουν ζαμπόν, το περίφημο σημερινό ζαμπόν του Παρισιού. Ο Γκοσινί, λοιπόν, γράφει στο σενάριο: «Πηγαίνουν σε ένα αλ-λαντοπωλείο, στην πόρτα του οποίου υπάρχει ένα σκυλάκι». Τίποτε άλλο. Το σκυλάκι μετά εξαφανίζεται. Καθώς, λοιπόν, αρχίζω να το σχεδιάζω, γεννιέται μέσα μου η επιθυμία να το χρησιμοποιήσω και αλλού. Λέω τότε στον Ρενέ: «Έχεις καμιά αντίρρηση να το βάλω να ακολουθήσει τους δύο ήρωες στον γύρο της Γαλατίας; Έτσι κι αλλιώς, είναι τόσο μικρό που κανείς δεν θα το προσέξει» – εκτός από τον Οβελίξ, ο οποίος στην τελευταία εικόνα το χαϊδεύει κι εκείνο φεύγει με ένα κόκαλο στη μουσούδα του. Τότε αρχίσαμε να λαμβάνουμε πολ-

λά γράμματα από τους αναγνώστες που το είχαν λατρέψει και ρωτούσαν: «Πώς το λένε; Θα το ξαναδούμε;». Έτσι ο Γκοσινί αναγκάστηκε να το βάλει και στα επόμενα άλμπουμ. Κάναμε μάλιστα έναν διαγωνισμό για το πώς θα το ονομάσουμε και συμπτωματικά πέντε αναγνώστες πρότειναν το ίδιο όνομα. Έτσι γεννήθηκε ο Ιντεφίξ.

Στις ιστορίες σας βάζατε υπαρκτά πρόσωπα;

Καθώς είχα απόλυτη ελευθερία σε γραφιστικό επίπεδο, χρησιμοποιούσα συχνά πρόσωπα της επικαιρότητας, όπως, για παράδειγμα, τον Ιταλό ηθοποιό Λίνο Βεντούρα, τον οποίο σχεδίασα ως συμπαθητικό Ρωμαίο εκατόνταρχο που παλεύει με έναν άλλο Ρωμαίο, εντελώς ανόητο. Ή τον Ζακ Σιράκ, ο οποίος εμφανίζεται ως Ρωμαίος με πολιτικές φιλοδοξίες που φέρνει νέες ιδέες στον Ιούλιο Καίσαρα, όλες καταστροφικές. Ο Σιράκ ήταν τό-

τε δήμαρχος του Παρισιού και, καθώς είναι άνθρωπος με ιδιαίτερα ανεπτυγμένη αίσθηση του χιούμορ, μου είπε πόσο γέλασε όταν αναγνώρισε τον εαυτό του. Άλλοι πάλι μου λένε συχνά πως αναγνωρίζουν τη γυναίκα μου στο πρόσωπο της όμορφης Φαλμπαλά. «Ναι, ναι, μοιάζει», τους λέω, αλλά η αλήθεια είναι πως δεν το έκανα συνειδητά. Ίσως να είναι τόσο μέσα μου, που μάλλον θα τη σχεδίασα χωρίς να το καταλάβω...

Η επιτυχία του Αστερίξ ήταν άμεση;

Κοιτάξτε. Τα πρώτα άλμπουμ εκδόθηκαν σχεδόν δύο χρόνια μετά τη γέννηση του χαρακτήρα, το 1961. Το πρώτο μάλιστα δεν είχε ιδιαίτερη επιτυχία – πουλήθηκαν μόνο 6.000 αντίτυπα. Ευτυχώς όμως η συνέχεια ήταν πολύ καλύτερη, διότι ο Αστερίξ άρχισε να γίνεται γνωστός από στόμα σε στόμα. Ποτέ όμως δεν μπορούσαμε να καταλάβουμε γιατί είχε μεγαλύτερη επιτυχία από τους άλλους χαρακτήρες που είχαμε δημιουργήσει με τον Γκοσινί. Ο Ουμπαπά, για παράδειγμα, στον οποίον είχαμε βάλει τα ίδια συστατικά, δεν έπιασε. Με τον Αστερίξ συνέβη κάτι ιδιαίτερο. Όλοι μιλούσαν γι' αυτόν. Το 1966, μάλιστα, το περιοδικό «Εξπρές» τον έβαλε στο εξώφυλλο, μιλώντας για κοινωνικό φαινόμενο. Έτσι, αρχίσαμε να καταλαβαίνουμε ότι είχαμε αγγίξει κάτι μαγικό.

Το χιούμορ του Αστερίξ τι καινούργιο έφερε στον τομέα των κόμικ;

Με τον Γκοσινί θέλαμε πάντα να κάνουμε ένα χιούμορ διαφορετικό από αυτό που έβρισκε κανείς στα γλυκανάλατα κόμικ της εποχής με τα απλοϊκά γκαγκ. Δεν εννοώ ότι έπρεπε να είναι εγκεφαλικό, αλλά διαφορετικό, πιο δυναμικό. Και το χιούμορ του Γκοσινί ήταν ιδανικό γι' αυτό. Εγώ, από τη μεριά μου, έπρεπε με τα σχέδιά μου να εικονογραφώ αυτό το χιούμορ και να το αναδεικνύω. Γρήγορα μάλιστα συνειδητοποιήσαμε ότι, καθώς το χιούμορ μας ήταν πνευματώδες, άγγιζε όχι μόνο τα παιδιά, αλλά και τους μεγάλους. Όταν ακούγαμε κάποιον ενήλικα να μιλάει για τον Αστερίξ, δεν ήταν επειδή τον διάβαζε το παιδί του, αλλά ο ίδιος! Επρόκειτο για κάτι πρωτοφανές...

Το οποίο συντελέστηκε χάρη στη σύμπτωση που υπήρχε ανάμεσα σε εσάς και τον Γκοσινί...

Ακριβώς. Εκείνη την εποχή όμως στη Γαλλία όλοι έδιναν μεγαλύτερη σημασία στον συγγραφέα παρά στον σχεδιαστή. Όταν, για παράδειγμα, μας καλούσαν με τον Ρενέ σε τηλεοπτικές εκπομπές, οι δημοσιογράφοι απευθύνονταν μόνο σ' εκείνον. Η Γαλλία ήταν ανέκαθεν μια χώρα συγγραφέων και λιγότερο μια χώρα σχεδιαστών. Σήμερα, βέβαια, τα πράγματα έχουν αλλάξει, αλλά τότε ήταν κάπως έτσι. Τέτοια περιστατικά συνέβαιναν τόσο συχνά,

που κάποια στιγμή σκέφτηκα ότι ήταν μάταιο να συνεχίσω, αφού η δουλειά μου δεν αναγνωριζόταν. Όταν μάλιστα έχασα τον φίλο μου τον Γκοσινί το 1977, οι εφημερίδες μιλούσαν για τον θάνατο του Αστερίξ. Κι εγώ αυτό πίστευα. Οι αναγνώστες όμως μου έγραφαν: «Κύριε Ουντερζό, καταλαβαίνουμε τη θλίψη σας για τον θάνατο του φίλου σας, αλλά δεν έχετε δικαίωμα να εγκαταλείψετε τον Αστερίξ. Ο Αστερίξ ανήκει σε εσάς, ανήκει όμως και στους αναγνώστες σας. Πρέπει να τον συνεχίσετε». Εμένα κάτι τέτοιο δεν μου είχε περάσει καν από το μυαλό. Έκανα όμως αυτό που μου ζήτησαν και, εκτός από σχεδιαστή, έγινα έκτοτε και συγγραφέας του Αστερίξ, αλλά και εκδότης του, για να μην προκύψουν άλλα προβλήματα.

Τι θα λέγατε σήμερα στους αναγνώστες σας;

Δεν μπορώ παρά να τους πω ένα μεγάλο ευχαριστώ, διότι η επιτυχία του Αστερίξ οφείλεται σε αυτούς. Όπως σας είπα, το όνομά του έγινε γνωστό από στόμα σε στόμα, κι αυτό είναι ό,τι καλύτερο θα μπορούσε να συμβεί, διότι πρόκειται για κάτι στέρεο, κάτι χειροπιαστό και διαρκές. Ευχαριστώ, λοιπόν, όλους τους αναγνώστες μας στη Γαλλία, στην Ελλάδα, στη Γερμανία, στην Ιταλία και σε όλες τις χώρες όπου αγαπούν τον Αστερίξ. Χάρη σε αυτούς, πετύχαμε κάτι μοναδικό. ■



«Με τον Γκοσινί θέλαμε πάντα να κάνουμε ένα χιούμορ διαφορετικό από αυτό που έβρισκε κανείς στα γλυκανάλατα κόμικ της εποχής».

← Αφιέρωση του Αλμπέρ Ουντερζό στον Γιώργο Αρχιμανδρίτη.